Unesco werelderfgoed, biosfeergebieden en geoparken: verschillen en overeenkomsten

...

Dr. Marike Bontenbal

Nederlandse Unesco Commissie

Bureau

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Unesco
Nederlandse Commissie

Drie soorten Unesco-sites

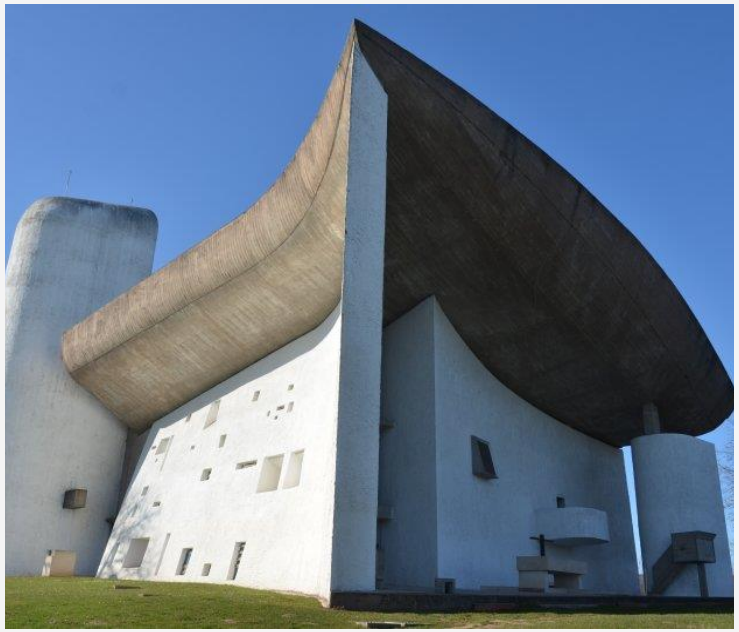

Unesco werelderfgoederen

(1121)

Natuurlijk en cultureel erfgoed

Unesco geoparken

(147)

Geologie en landschap

Unesco biosfeergebieden

(701)

Ecologie en biodiversiteit

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Unesco Nederlandse Commissie

2000 UNESCO-SITES, GEZAMENLIJK OPPERVLAKTE TER GROOTTE VAN CHINA

Unesco-gebieden voor een duurzame toekomst

Kutralkura UNESCO Global Geopark, Chili
(beeld: Patricio Contreras)

Unesco-gebieden: gestoeld op VN-waarden

- Unesco werelderfgoederen, biosfeergebieden en geoparken zijn plekken op de wereld waar de waarden van Unesco tot uiting komen op lokaal niveau
- De meer dan 2000 Unesco-sites vormen samen een gebied zo groot als China.
  - *Unesco-waarden zijn hier koersbepalend*

Wat gebeurt er in Unesco-gebieden?

- **Werken** aan beheer en behoud van cultuur en natuur
- **Beschermen** van biodiversiteit, erfgoedobjecten, geologische schatten
- **Bevorderen** van regionale identiteit
- **Betrekken** van inwoners en lokale partners.
- **Bijdragen** aan duurzame ontwikkeling
- **Meten en weten**: functie als *living lab* meetstation
- **Kwaliteitskeurmerk**: bezoekers trekken, lokale economie stimuleren

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
Unesco
Nederlandse Commissie

Vaak tegengestelde doelen en belangen

- In Unesco-gebieden ‘schuurt’ het vaak
  - Bescherming versus ontwikkeling
  - Behoud versus groei en dynamiek
  - Economie versus cultuur
  - Bezoekers versus lokale inwoners
  - Internationaal belang versus lokale effecten
- Kunst is deze te verenigen en te laten samenleven

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
Unesco Nederlandse Commissie

Unesco-gebieden: een hoger doel

- Verenigen en samenbrengen diverse belangen
- Werken vanuit cultureel, natuurlijk, geologisch erfgoed
- Uitwisselen van kennis en deskundigheid, samenwerking
- Bijdragen aan duurzame ontwikkeling - **VN Agenda 2030 en de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDGs)**

Verschillen: vergelijking op drie punten

1. HET **KARAKTER** VAN HET GEBIED: WAT KENMERKT DE GEBIEDEN?
2. DE ERVAREN **MEERWAARDE;** WAT LEVERT HET OP?
3. **NOMINATIE**, CRITERIA EN BEHEER; WAAR MOET HET GEBIED AAN VOLDOEN?

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Unesco Nederlandse Commissie

1. Karakter van de gebiedsstatus: een vergelijk

Unesco werelderfgoederen (1121) Natuurlijk en cultureel erfgoed	**Unesco biosfeergebieden** (701) Ecologie en biodiversiteit	**Unesco geoparken** (147) Geologie en landschap
• Doel is bescherming en behoud • Cultureel én natuurlijk erfgoed • Uitzonderlijke universele waarde voor de mensheid • Stricte beheersimplicaties en beschermings-mechanismen • Statisch	• Beschermde natuurstatus maar ruimte voor invloed van de mens • Diverse functies: zonering • Duurzame ontwikkeling • Maatschappelijke opgaven • *Living labs* voor onderwijs en onderzoek • Dynamisch, toekomstgericht, adaptief	• Geologie is uitgangspunt • Integraal: ook archeologie, landschap, toerisme • Duurzame ontwikkeling • Regionale identiteit • Wetenschappelijk georiënteerd • Lokaal draagvlak, participatief

2. De ervaren meerwaarde voor gebieden

“Wat hebben gebieden aan een Unesco-status?”

- Uitdragen (lokale/regionale) identiteit
- Economische impuls (bezoekers)
- Behoud erfgoed
- Profilering
  - *Ondernemerschap, gebiedsbranding, toerisme*
  - *Vliegwiel voor subsidieaanvragen en fondsenwerving*
- Bijdragen aan maatschappelijke opgaven
- Netwerk en partnerschappen

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Unesco Nederlandse Commissie

Beschermen van erfgoed

Bescherming en behoud

Economische impuls

Profilering, bekendheid

Wereld-erfgoed

Statisch

Dynamisch

Unesco - gebieden

Lokaal beheer, participatief

Duurzame ontwikkeling; lokale oplossingen

Toekomstgericht

Adaptief

Biosfeer Geoparken

Actief inzetten van erfgoed

Unesco
Nederlandse Commissie

3. Nominatie, criteria en beheer: een vergelijk

Unesco werelderfgoederen (1121)	**Unesco biosfeergebieden** (701)	**Unesco geoparken** (147)
• Conventie 1972 • Bescherming en behoud • *“Outstanding Universal Value”* • Regie ligt bij de nationale overheid (naleven van het verdrag) • Nominatie >10 jaar (NL)	• Unesco programma (1971) • Geen uitzonderlijke waarde vereist • Op basis van bestaande bescherming • Regie ligt bij het gebied • Lokaal draagvlak, participatief • Nominatie >3 jaar	• Netwerk en programma (2015) • Internationaal van geologische betekenis • Op basis van bestaande bescherming • Regie ligt bij het gebied • Lokaal draagvlak, participatief • Nominatie 5-8 jaar

Voorbeeld aanvraagtraject Geopark de Hondsrug (7 jaar)

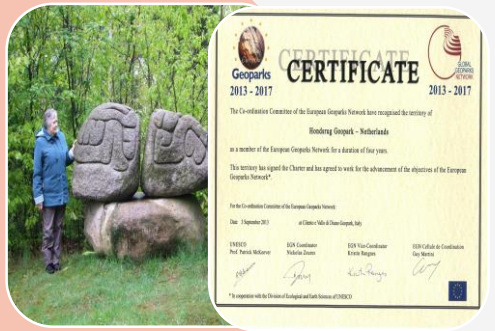

2007

Oriëntatie; start wetenschappelijk onderzoek

2009

Haalbaarheids-studie

2010

Subsidieaanvraag; Start project

2012

Eind 2012: aanvraag status

2013

Sept 2013: Toekenning status

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Unesco Nederlandse Commissie

Vergelijking Unesco werelderfgoed-biosfeergebieden-geoparken

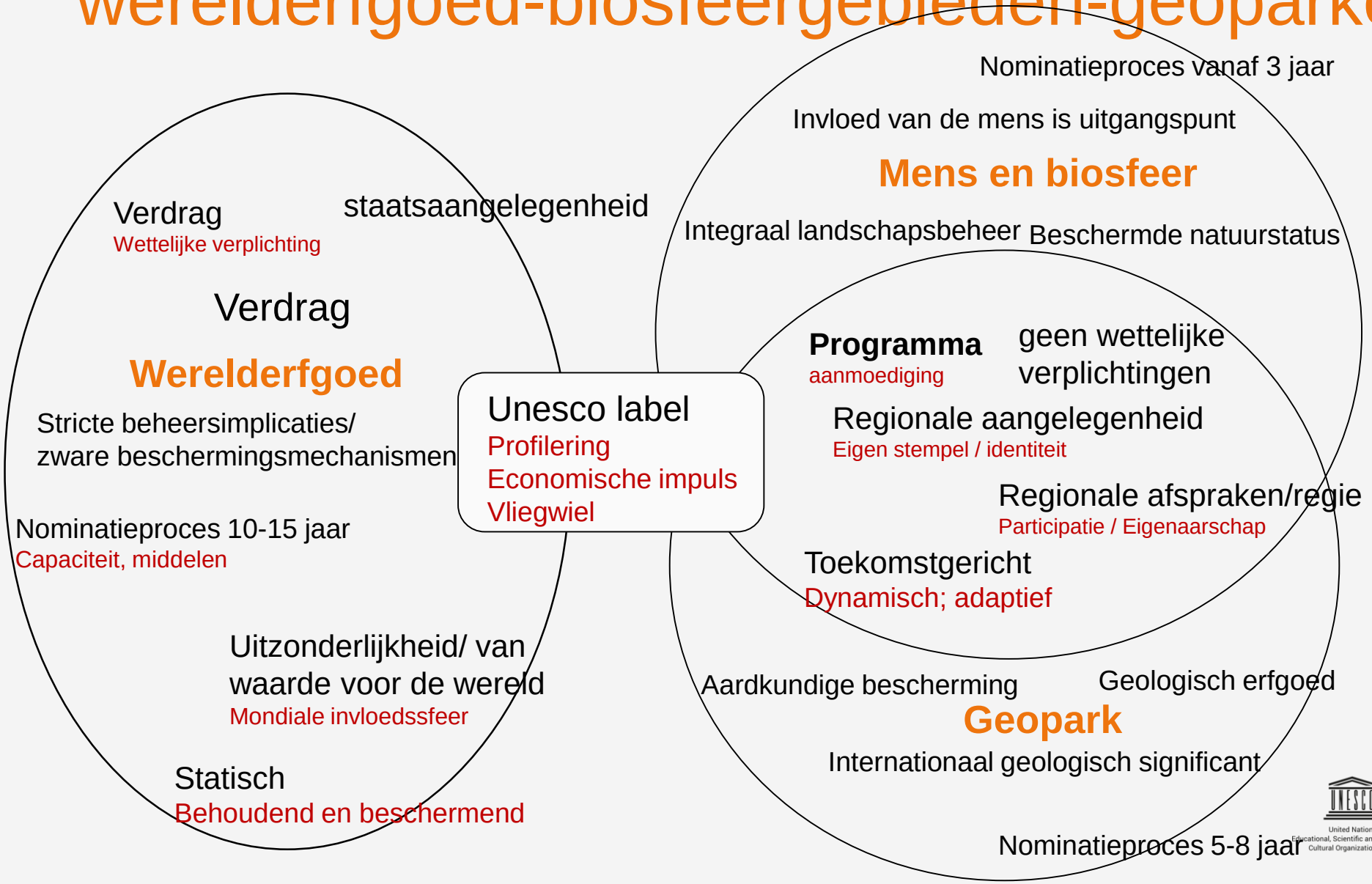

Unesco
Nederlandse Commissie

Marike Bontenbal

Nederlandse Unesco Commissie

mbontenbal@unesco.nl

www.unesco.nl

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Unesco
Nederlandse Commissie